

Jorritsma-Lebbink

doen, of: nee, zo zullen wij het nooit doen. Wij leren van al dit soort verhalen en rapporten en proberen het dus een volgende keer beter te doen. U heeft bovendien materiaal gekregen waarmee u kunt toetsen of wij dat beter doen.

Voorzitter! Door alles wat ik tot nu toe heb opgemerkt, denk ik dat ook voldoende gezegd heb over de motie van de heer Poppe. Het valt mij op dat in dit geval de overeenstemming binnen de coalitie groter is dan binnen de oppositie. Er zijn drie moties van volstrekt dezelfde strekking ingediend. Vanwege het papier zou u kunnen overwegen deze in elkaar te schuiven.

□

Minister **De Boer**: Voorzitter! Het is goed dat wij dit tweeminutendebatje even plaats in de brede discussie die wij samen moeten voeren, namelijk hoe wij omgaan met projectbesluitvorming en met de ruimtelijke ordening. Ik heb al verschillende keren gezegd dat het buitengewoon belangrijk is dat wij, als het gaat over ruimte en ruimtebeslag, ons baseren op een aantal uitgangspunten, te weten zuinig, verantwoord en meervoudig ruimtegebruik.

Eigenlijk komen de aspecten die in de motie naar voren worden gebracht, allemaal neer op ondersteuning van hetgeen mijn collega en ik zo-even naar voren hebben gebracht. Alvorens gekomen wordt tot hernieuwde claims op de ruimte of dat er landaanwinning gerealiseerd gaat worden, vinden wij het noodzakelijk dat eerst gekeken wordt naar de mogelijkheden om het ruimtegebruik van bestaand gebied te intensiveren, naar mogelijkheden dat door bundeling zaken tot stand gebracht worden of naar mogelijkheden om door intensivering – dat betekent omhoog of omlaag – de ruimte meer te kunnen gebruiken.

Dit soort aspecten is van wezenlijke betekenis bij het onderwerp waarover wij vandaag spreken. Het is ook van wezenlijke betekenis bij de discussie, hoe wij omgaan met projectbesluitvorming. Want daarbij gaat het met name om de vraag hoe er omgegaan wordt met het sturen van ruimtelijke beslissingen. Wij hopen daarover op niet al te lange termijn met u een discussie te kunnen voeren. Ik denk dat dit buitengewoon noodzakelijk is

omdat een aantal aspecten steeds weer terugkomt.

De heer Van den Berg zegt dat eerst een aantal dingen uitgezocht moet worden, alvorens wij kunnen overgaan tot het starten van de PKB. Ik ben echter van mening dat het belangrijk is om zoveel mogelijk nevenschikkend tot stand te brengen. Juist die onderzoeken waarover wij het nu hebben, zullen gedaan moeten worden terwijl tegelijkertijd aan de gang gegaan wordt met het tot stand brengen van de PKB. Dat betekent bepaald niet dat nu al kan worden voorgesorteerd op een eindbesluit. Dat betekent wel dat je het hele scala in beeld brengt, zodat je tot een verantwoorde besluitvorming kunt komen in de kortst mogelijke tijd. En de kortst mogelijke tijd is altijd nog buitengewoon lang. Dat weet ik.

De heer **Van den Berg** (SGP): Tot op grote hoogte ben ik het wel eens met de minister. Het is inderdaad van belang dat wij binnenkort nader discussiëren over de grote projecten als zodanig, want daarmee heeft deze discussie alles te maken.

Kan de minister zich toch voorstellen dat ik een beetje sceptisch ben over de mededeling dat wij nu nog geen onomkeerbare besluiten nemen als ik denk aan de ervaring met bijvoorbeeld de Betuwelijn? In het kader van dat traject zijn van de zijde van mijn fractie allerlei vragen gesteld, onderzoeken gevraagd en alternatieven gepresenteerd. Toen werd wel voortdurend gezegd: ja, maar dat traject is allang gepasseerd. Tot nu toe is mijn waarneming dat wanneer er een PKB wordt gestart, we al vaak in een rijdende trein zitten waarbij er eigenlijk sprake is van onomkeerbare besluiten.

Minister **De Boer**: Mijnheer Van den Berg, als dat het geval zou zijn, was ik niet akkoord gegaan met deze besluitvorming. Voor mij is het geen gelopen wedstrijd. Voor mij is het absoluut noodzakelijk die andere aspecten heel duidelijk in beeld te krijgen, voordat ik tot een eindbesluit kan overgaan. Nogmaals, ik heb de vorige keer al gezegd dat een van de meest in het oog lopende voorbeelden waarbij de PKB uiteindelijk niet is afgerond omdat wij tot andere inzichten kwamen, de PKB Markerwaard betreft. Dat is een heel duidelijk voorbeeld waarvan je kunt

zeggen dat wij daarmee niet zijn verder gegaan omdat het niet zinvol was. Zo zijn er meer voorbeelden te geven.

Kortom, ik denk dat Kamer en regering dezelfde mening zijn toegedaan, namelijk dat verantwoord en zuinig ruimtegebruik noopt tot een heel zorgvuldig besluitvormingsproces. Dat betekent dat je alle aspecten goed moet onderzoeken voordat je tot eindstandpunten komt. Het is noodzakelijk dat wij op korte termijn met elkaar discussiëren over het sturen van de grote processen in het ruimtelijke beleid.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan het eind van de vergadering te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 3 december 1997 over **versterking van de ruimtelijk-economische structuur (de "missiebrief")**.

□

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp dat de minister van Economische Zaken niet bij dit debat aanwezig zal zijn.

Wij hebben enige tijd geleden gesproken over de missiebrief. Het debat daarover is uitermate belangrijk, want het gaat over de toekomst van Nederland, over een investeringsbedrag van zo'n 60 mld. Dat bedrag staat uiteraard nog niet vast. Maar het gaat in ieder geval om een enorme impuls voor allerlei ontwikkelingen in dit land. Ik denk dan aan de economie, aan leefbaarheid en milieu en aan de toekomstige inrichting van Nederland. Wij gaan erover nadenken hoe de investeringen worden ingezet. Het komt daarbij neer op vragen als: wat voor land willen wij, hoe zien wij onze samenleving in de toekomst? Daarover bestaan uiteraard verschillende opvattingen bij de verschillende politieke partijen in deze Kamer en bij de verschillende politieke en maatschappelijke groeperingen in dit land. Daarom vindt mijn fractie het van verschrikkelijk groot belang dat het debat open en breed wordt gevoerd en dat de verschillende mogelijkheden om

Vos

de investeringen te plegen ook naast elkaar op tafel komen, zodat die uitputtend en diepgaand kunnen worden besproken. Er moeten verschillende keuzemogelijkheden bestaan.

Een ander belangrijk punt waarop wij de aandacht willen vestigen, is het feit dat op dit moment FES-criteria een beperking kunnen zijn voor grote investeringsbedragen. Wij vragen er aandacht voor dat investeringen die wellicht moeten worden gepleegd, niet aan die criteria kunnen voldoen. Maar die investeringen moeten wel gedaan kunnen worden. Ik wil op dit punt de volgende motie indienen, voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de verkennende inventarisatie van investeringswensen tot en met 2010 een verdere uitwerking behoeft;

overwegende, dat forse overheidsinvesteringen van invloed zijn op de economische structuur in de meest brede opvatting en er verschillende investeringsscenario's denkbaar zijn;

overwegende, dat de minister-president heeft aangegeven dat de overheidsinvesteringen niet eenzijdig gericht zullen zijn op verkeer en vervoer, maar ook op veiligheid, natuur en milieu, scholing en versterking van de sociale structuur;

verzoekt de regering bij de verdere uitwerking van de investeringswensen meerdere investeringspakketten te presenteren die breed en dilemmaoplossend zijn en niet onderworpen worden aan stringente FES-criteria, om zo een optimale discussie te kunnen voeren over de richting van de overheidsinvesteringen in de komende jaren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid M.B. Vos. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 3 (25017).

De heer **Leers** (CDA): Voorzitter! Ik wil mevrouw Vos een vraag stellen.

Ik deel haar opvatting dat het een uitermate belangrijk debat is. In dat debat is van regeringszijde aangegeven dat de effecten van alle ideeën, wensen en projecten op vijf terreinen – zoals economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ordening en mobiliteit – eerst in kaart worden gebracht en dat pas daarna zal worden gekozen. Waarom wacht mevrouw Vos de inventarisatie van die effecten niet af? Daarna kan worden bekeken of de lijn van mevrouw Vos moet worden gevolgd en of er onvoldoende evenwicht is in de pakketten.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! De ministers hebben duidelijk gemaakt dat zij straks, in maart, komen met een aantal pakketten, echter alle in het kader van het plaatje dat is vastgelegd in de missiebrief. Ik ben van mening dat het voor de discussie van belang is om op dat moment een pakket of meer pakketten die een ander zwaartepunt hebben – zoals diensten of kennis – wat aan te vullen. Het is van groot belang voor de discussie om in die zin meer informatie aan de Kamer te geven en meer keuzemogelijkheden te bieden. Het lijkt mij dat wij op dat moment de verschillende effecten van de verschillende pakketten tegelijkertijd moeten bespreken.

□

De heer **Van Walsem** (D66): Voorzitter! Wij hebben in december uitgebreid gediscussieerd over de missiebrief. De antwoorden waren, misschien ook door tijdgebrek, niet buitengewoon bevredigend, maar in ieder geval hebben wij wel begrepen dat we in februari, maart van het kabinet een aantal keuzepakketten met een financiële onderbouwing tegemoet kunnen zien. Op de vraag van de commissie welke afwegingen daaraan te grondslag zullen liggen, antwoordt de minister dat een integrale afweging zal leiden tot de uiteindelijke keuzen. D66 meent dat het voor een goede en zorgvuldige besluitvorming door de Kamer van belang is dat wij beschikken over de onderliggende stukken die tot die afweging geleid hebben. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

Versterking ruimtelijk-economische structuur

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat het voor een goede besluitvorming noodzakelijk is de integrale afwegingen van het kabinet, die zullen leiden tot keuzes over onze ruimtelijk-economische inrichting, te kennen;

verzoekt het kabinet de onderliggende stukken van zijn integrale afwegingen aan de Kamer ter beschikking te stellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Walsem. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 4 (25017).

□

Minister **De Boer**: Voorzitter! Allereerst wil ik iets zeggen over de motie van mevrouw Vos. Het CPB is op dit ogenblik doende wat in de missiebrief aangegeven staat door te rekenen. Dat betekent dat het totale pakket op een gegeven ogenblik voorzien wordt van alle doorrekeningen met betrekking tot de winsten en effecten die behaald kunnen worden. Op basis van de uitkomst kunnen we gaan herschikken.

Mevrouw Vos meent misschien dat het in dezen alleen maar om FES-criteria gaat, maar dat is niet het geval. Ik verwijs naar datgene wat op dit ogenblik in de missiebrief staat, want daaruit blijkt dat een ruimer kader geldt dan alleen maar dat van de FES-criteria. Het totale pakket van 64 mld. is uiteraard veel ruimer en wat dat betreft is de sociale structuur hier wel degelijk bij betrokken. Ook de kennisstructuur is in aanmerking genomen. De zorg die mevrouw Vos in deze motie uit, is dus niet terecht. In het overleg met de Kamer kan te zijner tijd tot herschikking worden gekomen op basis van de doorrekeningen van het CPB.

In de motie van de heer Van Walsem wordt gevraagd de onderliggende stukken bij de integrale afweging de Kamer ter beschikking te stellen. Als hij daarmee doelt op de CPB-doorrekeningen, zal het inwilligen van dit verzoek geen enkel probleem zijn.

De heer **Remkes** (VVD): Voorzitter!

De Boer

Bedoelt de minister te zeggen dat in feite beide moties overbodig zijn?

Minister **De Boer**: Voorzitter! Met de motie-Van Walsem wordt gevraagd stukken ter beschikking te stellen. Daarop kan ik "ja" zeggen. Mevrouw Vos zegt in haar motie dat investeringspakketten niet onderworpen zouden moeten worden aan stringente FES-criteria. Dat gebeurt niet. Dus deze moties zijn eigenlijk niet nodig.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik ben blij dat de minister helder aangeeft dat de stringente FES-criteria niet van toepassing zijn op de investeringspakketten. Het deel van de motie dat daarover gaat is dus overbodig. Ik heb echter ook om iets anders gevraagd. Ik vraag het kabinet eveneens de investeringspakketten in een breder kader te plaatsen dan nu gebeurt. Ik vraag dus om met inachtneming van de verhoudingen die de minister heeft aangegeven met het pakket dat zij ons voorlegt, ook nog eens zo te werken dat het accent behoorlijk zwaarder komt te liggen op aspecten als kennis en diensten. Zij zou dus een verbreding aan kunnen brengen. Daar vraagt de motie om.

Minister **De Boer**: Wij hebben in de missiebrief een bepaald pakket gepresenteerd. Dat wordt door-gerekend. Als u bij de behandeling daarvan behoefte hebt het zwaartepunt elders te leggen, is dat aan u. Het kabinet geeft een totaalpakket waarbinnen u weer uw eigen prioriteiten kunt stellen. Voor ons is het op dit ogenblik niet aan de orde om nog weer andere varianten te geven en andere zaken door te rekenen.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik doe dit beroep natuurlijk niet voor niets. Volgens mij gaat het hier om een zeer belangrijk politiek, maar ook breed maatschappelijk debat. Omdat wij straks verkiezingen krijgen, denk ik dat het van groot belang is dat wij juist wat meer informatie krijgen over andere zwaartepunten dan die welke het kabinet nu noemt. De vraag is dus of het kabinet ten behoeve van die brede discussie nog een aantal andere zaken kan laten doorrekenen om die vervolgens aan de Kamer te geven. Die behoefte is in de Kamer al kenbaar gemaakt door D66 en de

PvdA. Kan de minister dus niet een beetje buiten haar eigen spoor treden en ten behoeve van het debat de zaken wat breder door laten rekenen?

Minister **De Boer**: Wij zijn zo breed mogelijk geweest. Wij hebben een soort wensenlijst gepresenteerd met zaken die wij allemaal doorgerekend wilden hebben. Op basis van die doorrekeningen kunnen wij zelf tot besluitvorming komen. Als u bij de behandeling van mening bent dat andere situaties nog verder belicht moeten worden, dan moet dat op dat ogenblik bekeken worden. Het standpunt van de regering is dat er op basis van de missiebrief en de 64 mld. een aantal zaken doorgerekend moet worden. Op basis van die doorrekening en de pakketten die dan mede in het licht van de diverse wensen gemaakt worden, kunnen wij tot een standpuntbepaling komen. Als wij nog veel meer tot in den brede zouden doorrekenen, zoals u wilt, dan is het einde natuurlijk zoek. Het kost heel veel tijd om die pakketten door te rekenen. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer wij u zullen voorzien van de doorrekening van het CPB en het onderliggende materiaal, u dan zelf uw eigen prioriteiten kunt waarmaken.

De heer **Van Walsem** (D66): Voorzitter! Ik meen dat de minister in haar uitleg wel erg grote beperkingen aan mijn motie oplegt. Ik neem aan dat de integrale afweging die het kabinet zal plegen om te komen tot de keuzes die het in februari zal presenteren, toch meer inhoudt dan alleen de CPB-doorberekening.

Minister **De Boer**: Maar wat wilt u dan nog meer?

De heer **Van Walsem** (D66): Ik mag aannemen dat er meer aspecten zullen worden afgewogen dan alleen het financiële aspect.

Minister **De Boer**: Ja, maar wij hebben natuurlijk het gewone beleid. Wij hebben met elkaar vastgesteld welke richting wij op willen. Dat is ook al vastgelegd in de huidige beleidsstukken. Op basis van bijvoorbeeld het ruimtelijk-economisch beleid en op basis van de wensen die er zowel bij de Kamer als bij het kabinet bestaan ten aanzien van de mobiliteit, kunnen wij vervolgens met elkaar komen tot een

visie op de vraag hoe wij de komende periode een aantal zaken in de maatschappij gerealiseerd willen hebben. Hoe zou dat moeten? Op welke manier kun je het meest effect sorteren van investeringen? Dat wordt op dit ogenblik doorgerekend door de planbureaus. Het totale beeld van het ruimtelijk-economisch beleid, zoals dat vastligt in de diverse plannen en onderbouwd is met de doorrekeningen van de planbureaus, kan een buitengewoon goede basis zijn voor nadere besluitvorming, zowel door ons als door de Kamer.

De heer **Leers** (CDA): Voorzitter! Wat het laatste punt betreft merk ik op dat de onderliggende stukken al zijn toegezegd. Ik had daar ook om gevraagd en ga er nu van uit dat wij die ook zullen krijgen. In dat licht vind ik de motie van de heer Van Walsem dan ook overbodig.

Ik kom nog even terug op de discussie met mevrouw Vos over de FES-criteria. Ik vind het uitstekend dat de gedachte wordt gehanteerd van: onderzoekt alles en behoudt het goede. Dat moet je ook zeker doen. Bij de toedeling van het geld zullen, naar ik aanneem, de FES-criteria echter wel degelijk aan de orde zijn. Het kan namelijk niet zo zijn dat wij FES-gelden gaan inzetten voor projecten die niet binnen het FES-potje passen. Dan kunnen wij dat geld voortaan namelijk net zo goed in de algemene middelen laten lopen en behoeven wij niet zo moeilijk te doen.

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter! Mijn excuses dat ik te laat ben.

Wat het FES betreft ben ik het daar absoluut niet mee eens. In die 64 mld. zitten namelijk een heleboel dingen die uit het Mobiliteitsfonds komen en die zijn überhaupt nooit onderhevig aan FES-criteria. Ik heb zelf dus ook het idee dat de motie overbodig is, omdat het per definitie om meer dan het FES gaat. Ik krijg de indruk – hopelijk is die niet terecht – dat het kabinet zegt: wij hebben een pakket van 64 mld., dat ongeveer ons pakket is. Ik heb echter meer begrepen dat dit allemaal modules waren die in de uiteindelijke afweging een rol spelen. Ik wil het zo begrijpen dat de modules moeten zijn onderbouwd, met daarbinnen alternatieven over aanleg van lightrail of wegen. Dan kun je verschillende vormen van modulaire

De Boer

opbouw voor je totaalpakket maken. Daarin kunnen fracties weer andere accenten leggen. Als die modulaire opbouw de bedoeling is, zie ik daar wel brood in.

Minister **De Boer**: Via u kom ik bij de opmerkingen over het FES. Het zijn groslijsten, die helemaal worden doorgerekend. Op basis daarvan kan worden gekomen tot een schikking van pakketten. Ik ben ervan overtuigd dat de wensen van mevrouw Vos op een andere manier geschikt zullen worden gemaakt dan de wensen die bij andere partijen leven. Mevrouw Vos zou later nog meer doorberekend willen hebben, waarvan ik op dit moment niet weet of dat al dan niet mogelijk is. Op basis van de gegevens die nu doorgerekend worden door het CPB is een heel goede discussie mogelijk over datgene wat wij vanuit onze eigen invalshoeken tot stand zouden willen brengen voor de komende jaren.

De heer **Crone** (PvdA): Er zijn natuurlijk planbureaus voor milieu, verkeer en vervoer enzovoorts. De andere accenten die deze planbureaus leggen, willen wij graag zien in de onderbouwing.

Minister **De Boer**: De planbureaus werken samen op dit terrein. De criteria zijn zoals gezegd ruimer dan alleen voor het FES. Dat zou immers betekenen dat er een heel nauwe insnoering zou zijn. Het gaat met name om gelden voor de mobiliteit, het natuurbeleid en de kennisinfrastructuur. Het gaat, kortom, om meer dan alleen maar de nauwe criteria van het FES.

De heer **Leers** (CDA): Waar FES-projecten aan de orde zijn, kunnen die alleen maar...

Minister **De Boer**: Uiteraard.

De heer **Leers** (CDA): Dat misverstand begon een beetje te ontstaan.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan het eind van de vergadering te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 14.50 uur tot 15.00 uur geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Regels inzake een stelsel van varkensrechten en een heffing ter zake van het houden van varkens (Wet herstructurering varkenshouderij) (25746)**, en van:

- de motie-M.B. Vos over het aanscherpen van de welzijnseisen (25746, nr. 51);
- de motie-M.B. Vos over een plan m.b.t. de verbetering van het welzijn van varkens (25746, nr. 52);
- de motie-M.B. Vos over emissie-arme, welzijnsvriendelijke stal-systemen (25746, nr. 53);
- de motie-M.B. Vos over een consumentenheffing op vlees (25746, nr. 54);
- de motie-Blauw over de varkenshouderij in de niet-concentratiegebieden (25746, nr. 55);
- de motie-Van der Linden over het mestproductierecht (25746, nr. 61);
- de motie-Van der Linden over megabedrijven (25746, nr. 62);
- de motie-Van der Linden over knelpuntgevallen (25746, nr. 63);
- de motie-Van der Linden over een gebiedsgerichte aanpak (25746, nr. 64);
- de motie-Van der Linden over een koppeling tussen de Wet milieubeheer en de herstructureringswet (25746, nr. 65);
- de motie-Huys over huisvestings-systemen die gebruik maken van stro (25746, nr. 66);
- de motie-Huys over de fosfaat- en stikstofproductie (25746, nr. 67);
- de motie-Ter Veer over het probleem van het niet plaatsbaar mestoverschot (25746, nr. 69).

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Van Aartsen**: Voorzitter! Mevrouw Vos vroeg nog een keer naar het IKC-rapport uit 1993. Er is tussen vannacht en heden echter nog geen gelegenheid geweest om mij dat rapport voor te leggen. Ik ken de hoofdlijn van dat rapport dus niet. Sinds 1993 is er echter beleid gemaakt. Ik heb de Kamer gisteren ook al in die geest geantwoord. Dat beleid is vervat in de integrale notitie, in de wet die over een aantal dagen in werking treedt en in het wetsvoorstel, zoals dat voor ons ligt. Mevrouw Vos informeerde verder

naar de antibiotica in veevoer. Ik heb daar gisteren al over gezegd dat dit inderdaad een serieus probleem kan zijn. Ik heb toen ook aangegeven dat Nederland zich er in Europees verband zeer voor inzet om het gebruik van antibiotica terug te dringen. Ik herinner aan onze inzet, samen met andere Europese landen, op het punt van avoparcine, dat is overigens een vrij brede activiteit van het kabinet, want mevrouw Terpstra en ik hebben de Gezondheidsraad advies gevraagd over de gevolgen van het gebruik van antibiotica. Ik hoop dat dit advies ons begin volgend jaar bereikt. In lijn met het beleid dat wij de afgelopen jaren hebben gevoerd, kan de Kamer erop rekenen dat wij op dit punt niet zullen aarzelen om nadere maatregelen te nemen als dat noodzakelijk is.

Mevrouw Vos was verder van mening dat er meer moet gebeuren aan het ter beschikking stellen van financiële middelen. Zij noemde in dat kader de slachterijen. Mede naar aanleiding van vragen van de heer Blauw terzake wil ik dadelijk nog enige opmerkingen maken over die 475 mln. Ik zal de moties en amendementen aan het slot van mijn betoog behandelen.

De heer Van der Vlies zette nogmaals uiteen wat hem beweegt bij zijn alternatief. Ik treed in herhaling als ik opnieuw uitvoerig inga op de bezwaren van het kabinet tegen de gedachte van de heer Van der Vlies. Hij snapt het probleem van de regering terzake, maar hij en ik blijven van mening verschillen op dit punt. Over de heffingen zei de heer Van der Vlies: een ramp is een ramp; een ramp overkomt je. Dat is een van de hoofdlijnen van de maatregelen op het gebied van de diergezondheid. Daar is gisteren ook over gesproken. Er is wat dat betreft sprake van een ondernemersrisico. Dat is de reden waarom wij de beste bedrijven ook laten meedoen aan het heffingensysteem.

Ten aanzien van het punt van de concurrentievervalsing zou ik opnieuw willen verwijzen naar hetgeen er in de landen om ons heen aan de hand is op dit terrein. Ik noem het welhaast sleetse voorbeeld van de retailsector, de supermarkketens in met name Engeland die op allerlei fronten uiterst actief zijn. Vrij recent is er een breed samengesteld symposium geweest in de Bondsrepubliek waarin een aantal Duitse deskundigen op het gebied van deze